

Sygn. akt V CSK 57/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Wojewódzkiego Szpitala [...] w L.

przeciwko B. S.

o ochronę dóbr osobistych,

oraz z powództwa wzajemnego B. S.

przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi [...] w L.

o naruszenie dóbr osobistych

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego - powoda wzajemnego

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) oddala wniosek pełnomocnika skarżącego adwokata B. B. o
zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 20 grudnia 2016 r. w ten sposób, że ustalił następującą treść oświadczenia, do którego złożenia został zobowiązany pozwany: „Wojewódzki Szpital [...] w L. przeprasza magistra farmacji B. S. za naruszenie jego dóbr osobistych przez zamieszczenie w piśmie z dnia 24 lutego 2014 r., skierowanym do Biura Rzecznika Praw Pacjenta w Warszawie, wypowiedzi nieprawdziwych i szkalujących godność powoda wykonującego zawód aptekarza” oraz w miejsce nakazania powodowi - pozwanemu wzajemnie Wojewódzkiemu Szpitalowi [...] w L. publikacji oświadczenia w G. i R. nakazał jego złożenie w formie pisemnych listów skierowanych do pozwanego - powoda wzajemnego B. S. oraz Biura Rzecznika Praw Pacjenta w W., w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku. Ponadto obniżył wysokość przyznanego powodowi zadośćuczynienia przez zastąpienie kwoty 15.000 zł kwotą 8.000 zł.

W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że publikacja przeprosin w poczytnych dziennikach ogólnopolskich jest rażąco nieadekwatna do sposobu, w jaki doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda wzajemnego, miało to bowiem miejsce wyłącznie w jednym piśmie skierowanym do jednej instytucji - Rzecznika Praw Pacjenta, który ma obowiązek zachować w tajemnicy powierzane mu informacje. Sąd Apelacyjny uznał, że kwota 8.000 zł należycie rekompensuje krzywdę powoda wzajemnego wywołaną nieprawdziwą i szkalującą go wypowiedzią zawartą w piśmie z dnia 24 lutego 2014 r., uwzględniając wszystkie konsekwencje, jakie mogła ona wywołać w jego życiu osobistym i zawodowym. W związku z tym nie zachodziła potrzeba, aby rekompensata należna powodowi wzajemnemu odbywała się dodatkowo poprzez zasądzenie od pozwanego wzajemnie szpitala określonej sumy na cel społeczny.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda wzajemnego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z funkcją roszczenia o zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny, w tym

w szczególności czy spełnia ono funkcję tożsamą z funkcją roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę na podstawie tego samego przepisu. W jego ocenie zachodzi konieczność odpowiedzi na pytanie, czy winny być to wyłącznie okoliczności związane z osobą poszkodowanego i determinujące jego krzywdę (istotne dla funkcji kompensacyjnej), czy też leżące po stronie sprawcy (istotne dla funkcji represyjnej i prewencyjno-wychowawczej).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne

zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że w razie naruszenia dobra osobistego kumulacja roszczeń przewidzianych w art. 448 k.c. jest dopuszczalna (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08, OSNC 2009, nr 3, poz. 36). Podniesiono, że nadrzędnym celem zadośćuczynienia jest kompensata poniesionej krzywdy, w pewnym zakresie funkcję kompensacyjną pełni również zasądzenie sumy pieniężnej na cel społeczny, ale podstawową funkcją tego środka jest funkcja represyjna i prewencyjno-wychowawcza, ponieważ jest on swoistym rodzajem kary cywilnej. Okoliczność, że oba roszczenia z art. 448 k.c. służą kompensacji szkody niemajątkowej wyrządzonej naruszeniem dobra osobistego nie oznacza, że są to roszczenia identyczne, każde z nich prowadzi, bowiem do naprawienia szkody w odmienny sposób. Przedmiotem obu roszczeń jest wprowadzić świadczenie pieniężne, jednak spełnienie jego do rąk poszkodowanego jest inną formą naprawienia szkody niemajątkowej, niż satysfakcja płynąca z faktu zasądzenia od sprawcy odpowiedniej kwoty pieniężnej na wybrany cel społeczny. Podkreślono, że określenie wysokości przewidzianych w art. 448 k.c. świadczeń jest następstwem rozważenia przez sąd wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności rodzaju naruszonego dobra i rozmiaru doznanej krzywdy, intensywności naruszenia oraz stopnia winy sprawcy, a także sytuacji majątkowej zobowiązanego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2007 r., III CZP 54/07, OSNC-ZD 2008, nr 2, poz. 36 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 319/07, MoP 2008, nr 4, str. 172). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika skarżącego adwokata B. B. o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu, wobec nie zawarcia w treści wniosku wymaganego przez § 3 rozporządzenia z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714, ze zm.) oświadczenia, że koszty te nie zostały pokryte w całości albo w części. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że złożenie oświadczenia o nieopłaceniu należnego pełnomocnikowi wynagrodzenia jest obligatoryjnym elementem wniosku, a jego brak wywołuje skutki materialnoprawne w postaci utraty prawa do wynagrodzenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11, nie publ. i z dnia 9 września 2011 r., III SPP 27/11, nie publ.).